

Sanctus

- et magasin, som beskriver liberal katolsk kirke

Nr. 42, 13. årg — oktober 2019



liberal katolsk kirke i Danmark

Sankt Gabriels Kirke, Aarhus

Ansvarshavende præst:

Lise Ollendorff
Finsensgade 52, 2. th., 8200 Århus N
Tlf: 6091 7602; mail: lise@lkk-dk.dk

Menighedsrådsformand:

Dorte Abildskov
Skjoldborgsvej 3, Selling, 8370 Hadsten
Tlf: 2972 4284; mail: dorte@lkk-dk.dk

Kasserer:

Finn Andersen
Skjoldborgsvej 3, Selling, 8370 Hadsten
Tlf: 2972 5030; mail: finn@lkk-dk.dk

Maria Magdalene Kirke, Nordsjælland

Ansvarshavende præst og menighedsrådsformand:

Birgit Adelsteen Ljungdahl
Hansensvej 10, 1.tv., 3400 Hillerød
Tlf: 6134 2365; mail: birgit@lkk-dk.dk

Biskop CW Leadbeaters Kirke, Roskilde

Ansvarshavende præst:

Kenneth Christensen
Sommervej 11, 4040 Jyllinge
Tlf: 2874 1721; mail: kenneth@lkk-dk.dk

Helligånds Oratorium, København

Ansvarshavende diakonisse:

Simone Andersen
Brumleby 103, 2100 København Ø
Tlf: 8161 9320; mail: simone@lkk-dk.dk

Kasserer:

Simone Andersen (se ovenfor)

Foreningen liberal katolsk kirke i Danmark

Bestyrelse:

Kenneth Christensen, formand
Kirsten Mols, kasserer

Øvrige

Regionalbiskop for Danmark

Evert Sundien
Hagagatan 37, 1., S-113 47 Stockholm
Tlf: +46 70660 4269; mail: biskop.evert@lkk.se

Episkopal generalvikar: Jan Kvistborg
Hasselvej 50, 9260 Gistrup
Tlf: 2938 7444; mail: jan@lkk-dk.dk

Biskop: Uffe Børjesen
Knudsskovvej 73 B, 4760 Vordingborg
Tlf: 5067 2446; mail: uffe@lkk-dk.dk

Pastor Mogens Blichfeldt
Randersvej 90, Bendstrup, 8544 Mørke
Tlf: 2963 8479; mail: mogens@lkk-dk.dk

Pastor emeritus Natascha Høyer
Walkendorffsvej 88, 5700 Svendborg
Tlf: 2238 8244; mail: natascha@lkk-dk.dk

Diakon Karin Joy Wolff
Holmevej 6, 9490 Pandrup
Tlf: 4059 4440; mail: karin@lkk-dk.dk

Diakon Per Nielsen Hundrup
Solsbækvej 44, 9300 Sæby
Tlf: 4037 2901; mail: per@lkk-dk.dk

Sanctus:

Sanctus udgives af foreningen liberal katolsk kirke
i Danmark.

Bladet udkommer tre gange årligt:
februar, juni og oktober.

Ansvarshavende redaktør Jan Kvistborg.
Indlæg sendes til: redaktionen@lkk-dk.dk senest
1/1 (februar), 1/5 (juni) og 1/9 (oktober)

Artiklerne udtrykker forfatterens holdning.

Kirkens webadresse:

www.lkk-dk.dk –
Her kan tidligere numre af Sanctus læses.

Biskop Jans heraldiske skjold

af Birgit Adelsteen Ljungdahl



Jeg er blevet bedt om at skrive lidt om Jans skjold, hvilket jeg gør med stor glæde.

Da Jan spurgte mig, om jeg ville hjælpe ham med at lave hans heraldiske skjold, sagde jeg ja med det samme, uden at vide, hvad det var, jeg begav mig ud i.

Jeg troede, det ville være en let opgave at lave et Heraldisk skjold – men jeg må sande, at jeg ikke havde nogen ide om, hvad det egentlig var, jeg kastede mig ud i.

I starten, var der ikke rigtigt noget der fungerede – der var masser af inspiration, men der var så mange symboler, der meldte sig og for lidt plads at placere dem på – lige indtil jeg opgav at arbejde med skjoldet, og i stedet lod skjoldet arbejde med mig, fortællende mig, hvad det ville have mig til at gøre.

Jeg blev selvfølgelig tvunget til at lære noget om heraldik, for jeg vidste ingenting, og jeg fik god hjælp af Krister fra Sverige, der ved rigtig meget om emnet.

Jeg forstod ikke helt i starten hvad han mente, men undersøgte og læste så alt, hvad jeg kunne komme i nærheden af, og Krister var rigtig god til at hjælpe mig med materialer

om emnet.

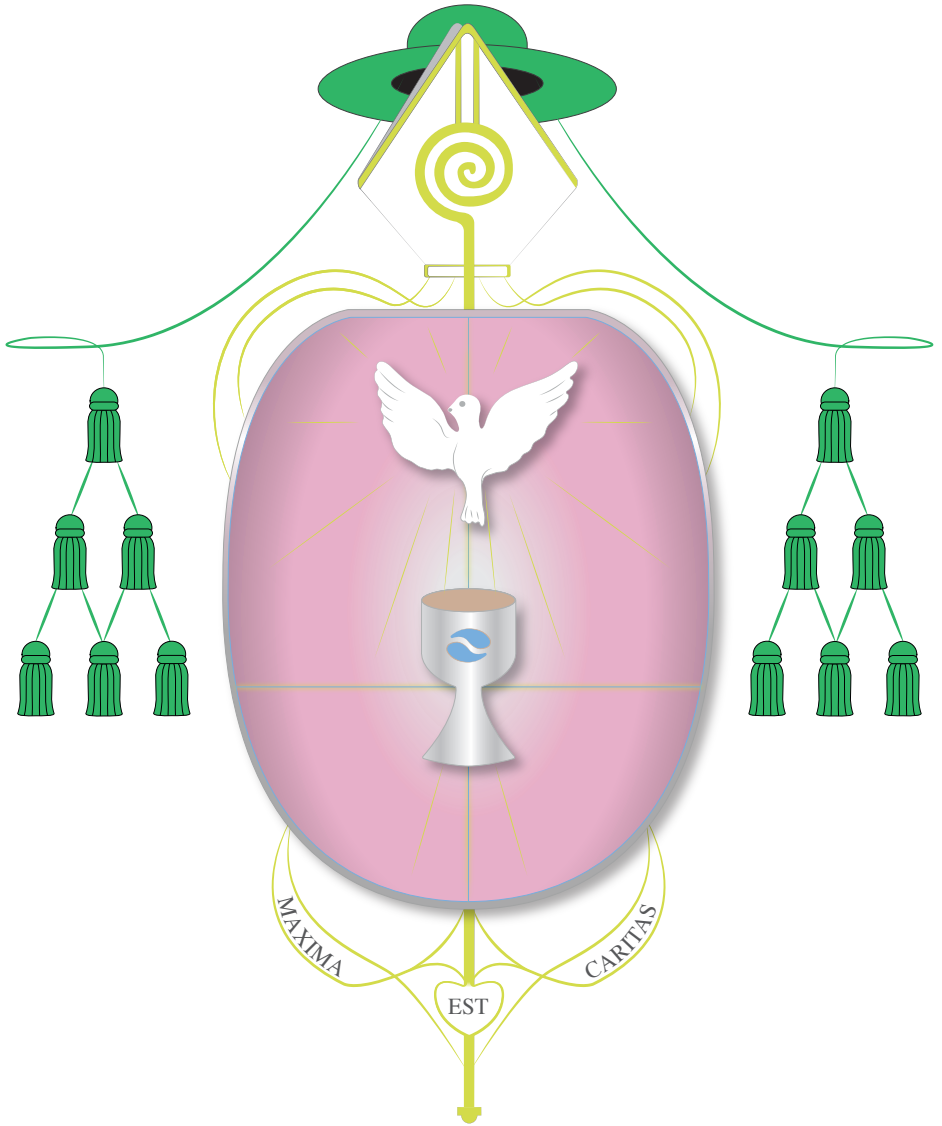
Den vigtigste ting jeg lærte af Krister, var, at skjoldet, som jo i gamle dage jo var helt konkret, har to formål – det skulle vise hvem Jan er, og samtidig skulle det beskytte ham.

Heraldikken har nogle begrænsninger og nogle ”sådan plejer vi at gøre” forbehold, som Jan og jeg har talt om mange gange undervejs, fordi skjoldet har haft sit eget liv, hvor det har fortalt, hvordan det ville se ud, og ikke alt er efter de ”normale” spilleregler.

Daniel fra Tyskland, har så hjulpet mig med at få skjoldet ind på computeren, og har gjort det utroligt smukt, ved hjælp af hans store viden om computerteknik.

Jans skjold har været en af de største, mest fantastiske og mest skræmmende opgaver, jeg har haft i mit liv, og stadig har, for der er lidt, som ikke er helt færdigt endnu, der er et par smårettelser, der har vist sig, da det blev udskrevet, men det vil det kun blive smukkere af.

Jeg har haft det privilegium, under den lange proces, det har været, virkelig at få lov at lære Jan at kende, og vi har under hele processen, haft et meget nært samarbejde, hvil-



ket blot har bekræftet mig i det, jeg allerede vidste om ham, nemlig at han er et meget specielt menneske, og jeg er ikke i tvivl om, at han kan og vil afstedkomme ting i kirken, som ingen af os andre kan.

Han er en utroligt smuk sjæl og en meget speciel personlighed, et af de mest ydmyge mennesker jeg kender, men jeg vil her egentlig blot beskrive symbolerne i skjoldet.

Som skrevet oplever jeg, at Jan er en meget speciel person, og derfor har jeg også måtte lave et helt specielt skjold til ham, hvilket var min første forhindring – jeg begyndte med at tegne et ”normalt” skjold med hjørner og kanter, og ændrede det så en smule, så de fleste af hjørnerne forsvandt.

Men det var ikke godt nok for alle hjørner var fjernet, og det fik den ovale form det har nu, for Jan har ingen hjørner og kanter, jeg oplever ham som rund, men et rundt skjold ville blive forkert, så derfor er det blevet ovalt.

Jeg har arbejdet med skjoldet både fra forsiden, som viser os hvem han er, og bagsiden for at kunne se den beskyttelse, det skal give ham.

Skjoldets farve er egentlig lysere end det fremstår lige nu, nærmest gennemsigtigt og en helt speciel rød farve, som er delt af to linjer, en vertikal og en horisontal linje.

Den vertikale linje er lavet for at vise balancen mellem det maskuline og det feminine, som jeg oplever Jan mestrer.

Den horisontale linje er linjen mellem himmel og jord, eller det spirituelle og ordinære liv.

Der er en total balance i skjoldet, som har været meget vigtig at få frem.

Den røde baggrundsfarve er Kristi farve, der viser, at hvad end Jan foretager sig, henter han inspirationen fra og har fuldstændig tillid til Kristus i alt, hvad han gør. Derfor har skjoldet kun en farve.

Det blå i figuren i gralen repræsenterer Verdens-Moderens blå farve – uden hvem vi ikke kan eksistere.

Alt er holdt i blide og næsten æteriske farver.

Skarpe og stærke farver (som der normalt bruges) ville være en katastrofe, der ikke ville vise hvem Jan er.

Duen repræsenterer Kristus og Helligånden, hvor Jan henter sin inspiration til alt hvad han foretager sig i sit liv, og den vender hovedet opad, for at hente inspirationen, som den lader stråle ud og gå gennem sig videre helt ned i bunden af skjoldet.

Der er naturligvis derfor stråler hele vejen rundt om og strålende ud fra duen, og tre af dem føres ned i Gralen.

Gralen er Jan, der har den modtagende øverste del af Gralen i den spirituelle del, og foden i den jordiske del.

Den øverste del er hans evne til at modtage inspiration i livet, vist ved de tre stråler, der løber ned i Gralen.

Foden på Gralen er den del af Jan, der deler ud af sin viden og visdom til alle os, der lever på jorden og nyder godt af hans nærvær, vist ved de tre stråler der udgår fra Gralens fod.

De tre stråler der går igennem og ind i og ud af de 2 figurer repræsenterer Treenigheden, der jo healer alting.

Gralen var i første omgang planlagt til at være gylden, da man "normalt" kun bruger enten guld eller sølv. Men Jan er ikke en guldperson, en alfahan, der har brug for festivitas og opmærksomhed, Jan er en sølvperson, der gør det, der skal gøres uden behov for opmærksomhed på det, han laver. Han var chef for symfoniorkestret og musikhuset, men han kunne lige så godt være smed i en landsby, for ham gør det ingen forskel, og han er uforbeholden og uhøjtidelig, og da jeg fortalte

ham, hvad jeg oplevede, gik der kun et par dage, før han var sammen med nogle personer, der fortalte ham, at han var en sølvleder. Han gav sig så til at tænke over, hvad han gjorde, for det havde han aldrig tænkt over før. Jan er beskedene og giver plads for andre, han lytter og værdsætter hvad der bliver sagt, og han lever enkelt og uden staffage – som jeg har skrevet flere gange – Jan er en meget, meget speciel person.

Derfor er Gralen i sølv og naturligvis med guld indeni, som det han modtager og giver videre.

På Gralen er der et symbol, der både kan ses som Yin/Yang og som 2 fisk. Jan så dem som det første, men jeg lavede dem som det sidste, da jeg ser Jan som en menneskefisker.

Det er hvad jeg ser, når jeg ser på skjoldet foran Jan og ser hvem Jan er.

Men når jeg så stiller mig om på den anden side, hvor det handler om at se om skjoldet beskytter Jan, bliver alting modsat, så højre bliver venstre og omvendt – højre side står foran og beskytter hans venstre fysiske og sårbare side, og det feminine er foran hans maskuline side, og blødgør hans maskulinitet, i alt hvad han gør.

Både Kristus og Verdens-Moderen beskytter ham, såvel som de

begge inspirer ham, uanset hvordan jeg betragter det.

Dette var selve skjoldet – så er der attributterne som er udenom, som også er væsentlig anderledes end normalt.

Daniel har fået tegnet dem præcis så gennemsigtige, som jeg gerne ville have det.

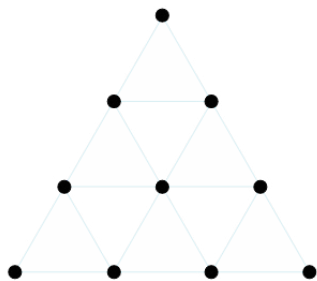
For at lave dem, har vi brudt rigtig mange regler for, hvad der er kutyme, da det ”normalt” er sådan, at den grønne hat (som er det verdslige symbol for en biskop) er over alt det andet, og mitraen stav og kors er under dens beskyttende vinger, hvis man kan beskrive det sådan.

Men sådan er Jans ikke - Mitraen er meget vigtigere, og derfor står den også foran og skjuler delvist den grønne, som symbol på at Jan på det jordiske plan altid befinder sig i det Guddommelige, og at det er det der styrer hans gang på jorden. Mitraen har jo 2 lange (jeg ved ikke hvad de kaldes, men vi kan jo kalde dem finner) finner som går lidt ned på ryggen, men Jan havde en drøm, hvor han så de to finner ligesom danne et hjerte bag skjoldet. Det udviklede sig så videre, idet de ydre attributter ikke kun danner et hjerte, men på bagsiden af skjoldet dannede 2 hjerter, det øverste fra Mitraen, og det nederste fra bunden, hvor der er et lille ekstra hjerte med ordet ”est”

i. De to spidser af hjerterne mødes ikke på midten, men lapper over hinanden, så der dannes en diamand (en ruder) omkring den øverste del af gralen.

Staven står ikke på toppen, som den plejer, men går hele vejen oppefra og ned under skjoldet, hvilket endnu engang understreger at Jan fører det Guddommelige ned på jorden.

De grønne pomponer viser Jans status, som efter hans konsekration var hjælpebiskop, der er 6 af dem, og tallet 6 står jo for hengivenhed. Fra 21. oktober hvor Jan bliver regionalbiskop, kommer de 4 sidste pomponer på, og så bliver de forbundet med *tetractys*, hvilket en formel af Pythagoras, der i Ægypten havde lært Guds sande navn at kende, idet ”Gud fejres som nummeret over alle numre”. Det er et græsk symbol og Herakles kalder *Tetractys* for ”gud” tallene 1-2-3-4 placeret i en triangel, som jo tilsammen giver tallet 10 eller 1. Det kan der siges meget mere om, men det vil jeg undlade her.



Jan er kærlighed, hvilket også er hans motto ”størst er kærlighed”, som er skrevet på latin forneden i de 2 finner og det midterste lille hjerte, der kommer nedefra. Han har en tillid til og tro på Kristus, som er helt speciel – hvilket for ham er så naturligt, at han ikke engang tænker over det – men blot gør det. Han er så speciel, at hans skjold ikke kan puttes i en kasse med, ”skal” og ”plejer”, men nødvendigvis må sprænge rammerne for det normale.

Jeg har i mange år arbejdet med symbolik, og ser meget symboler i og omkring mig, og jeg har også troen på og tilliden til Kristus, men jeg har meget svært ved at udtrykke, hvor meget jeg har lært af Jan som har forstærket min tro og tillid, og gjort den endnu dybere, og jeg har aldrig i mit liv været tættere på symboler end gennem denne periode.

Jeg har lært som det vigtigste – at ”ikke handle” men lade tingene komme til mig, og vokse frem af sig selv og arbejde, ikke for mig, men med mig og gennem mig, og istedet for de par uger jeg troede det ville tage, da vi startede, har Jan og jeg brugt flere måneder på, at få skabt det skjold, som både viser Jan og beskytter ham.

Det har været en stor ære og et privilegium at få lov til at være den, der, trods min totale uvidenhed om heraldik, fik lov til at lave dette arbejde, og præcis som Jan har, har jeg lært så uendeligt meget, og jeg er så dybt taknemmelig for rejsen.

Jan, jeg siger dig ad hjertet tak, for både din tillid, tålmodighed og for den rejse du tog mig med på.



Ny salme til Mariahøjtider



Ma-ri-a er gry-et, Kri-stus høj-lys dag.



Ma-ri-a er por-ten, Kri-stus him-lens vej.

Denne enkle melodi er fra middelalderen og teksten er ligeledes meget gammel. Den har været i LKK's engelske salmebog fra begyndelsen af kirkens historie, og den har også kunnet findes i den svenske i Biskop

Sigried Fjellanders oversættelse. Nu er den endelig blevet oversat til dansk og blev brugt første gang, da biskop Jan besøgte Biskop CW Leadbeaters Kirke på festdagen for Marias Fødsel, 8. september.

Maria er gryet, Kristus højlys dag.
Maria er porten, Kristus himlens vej.

Maria er roden, Kristus en mystisk gren.
Maria er druen, Kristus hellig vin.

Maria er kornet, Kristus livets brød.
Maria er stænglen, Kristus rosen rød.

Maria er kilden, Kristus livets flod.
Maria er kalken, Kristus helligt blod.

Maria er templet, Kristus er dets præst.
Maria Gudshuset, Kristus er Guds kraft.

Maria er fyrtårn, Kristus sikker havn.
Maria er spejlet, Kristus syn for sagn.

Afhandling om vegetarisme - anden del

Af Maximilian M. Christensen

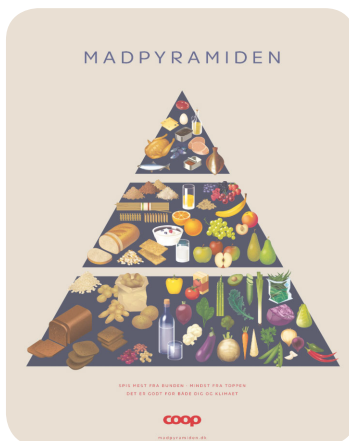
Kødindustrien tager til genmæle

Denne sommer har en af det været fremme i medierne, at slik og søde sager samt alkohol er større klimasyndere end kød i en rapport udarbejdet af Aarhus Universitet. Det viste sig siden, at rapporten var finansieret af bl.a. ”lobby-virksomheden” Landbrug og Fødevarer og andre såkaldte interesseorganisationer med interesse i kvægproduktion. Rapporten var stærkt tendentiøs og videnskabelig uredelig. Det endte med at rapporten blev miskrediteret og trukket tilbage, hvorved både universitetet, forskerne samt ”sponsoren” mistede omdømme, anseelse, og fik mistillid til følge, da denne historie kom frem i den danske presse.¹

Coop's klimavenlige madpyramide

Under mit arbejde med denne afhandling udgav coop nedestående nyudgivelse, der løbende

har ændret udseende siden den første gang udkom i 1976. Det er en god og populær måde at illustrere konceptet, som jeg derfor har valgt at medtage også. Ifølge coops eget skøn



vil vi hver især kunne reducere vores CO2 udledning med op til 25 % ved at spise efter deres anbefalinger, hvorved vi alle hver især kan bidrage til at gøre en forskel for miljøet ved at spise mest fra bunden, mindre fra midten og mindst fra toppen af madpyramiden.²



1 https://www.information.dk/indland/2019/08/mailes-afsloerer-aarhus-universitet-lod-landbrugslobby-skrive-paa-oksekoedsrapport?utm_source=email&utm_medium=email&utm_campaign=send%20til%20ven

2 <https://madpyramiden.dk/klima/>

Kommentar fra Doktor David Permuter

I bogen *En plan for livet* nævner Permuter (kendt for fænomenet *brain food*) nogle næringsstoffer ALLE bør undgå af sundhedsmæssige årsager, disse er gluten, sukker, GMO (Genetisk Modificeret Fødevare). Pas på med for store indtag af proteiner og spis oftere æg. Han opfordrer samtidig til at spise færre kulhydrater, men flere fedstoffer og fibre. Jeg antager at han her tænker på pasta, gryn, ris etc. og ikke grøntsager, da alle andre ernærings eksperter anbefaler at spise masser af grøntsager, og spise frugter mådeholdent pga. sukkerindholdet. Et eksempel på dette kan illustreres ved den frugtjuicetrend, der var for nogle år siden, men som siden er aftaget og erstattet med grøntsager i stedet, hvilket er et praktisk eksempel på min påstand. Hvis du er interesseret i at vide mere herom, henviser jeg til ovenstående bog for detaljerne i kostrådene og hvorfor han anbefaler dem. De findes i kapitel 3. Det sundhedsmæssige aspekt ligger egentlig langt fra denne afhandlings emne, men er medtaget som en bonusinformation til dig, som ønsker at have et godt helbred og leve sundt samt for at nuancere diverse udsagn, der har det med at blive forsimplet i artikler. Mit formål med at medtage denne kommentar skyldes, at jeg ser den

som et godt supplement til udtalelsen fra Christian Bitz m.m. i Sanctus 41.



Kristendommens syn på vegetarisme

Var Jesus vegetar?

Kommentar fra Peter Guldager Dahl³: "Jeg tror ikke, at Jesus var vegetar, selv om...forskellige grupperinger gerne vil bruge Jesus til at slå til lyd for vegetarianisme... Det eneste, der for mig at se har nogen teologisk tyngde, er, at det i skabelsesberetningen ser ud til at vi blev skabt til at være vegetarer. Der er imidlertid tre grunde til, at jeg ikke synes, det er holdbart at bruge Bibelen som argumentation for vegetarianisme:

1. Gud gav dyrene til føde

Gud gjorde skindkjortler til Adam og Eva. Gud selv slog altså dyr ihjel for menneskets skyld, måske var det første gang det skete og det har formodentlig været en konsekvens af syndefaldet, at men-

3 <http://jesusnet.dk/svar/var-jesus-vegetar/>

nesket må slå dyr ihjel for at overleve. Set ud fra et skabelsesmæssigt synspunkt giver det en vis mening at argumentere for, at vi var skabt til at leve af planter og frugt (1 Mos 1,29; 2,16). Men det ser ud til, at det sluttede brat med syndefaldet – og der går da heller ikke så længe, inden vi kan læse, hvordan Abel slagter lam og ofrer den til Herren (1 Mos 4,4). I Første Mosebog 9,3 – efter vandfloden – siger Gud endda direkte til Noa, at "Alt, hvad der rører sig og lever, skal I have til føde."

Ved skabelsen ser det altså ud til, at mennesket ikke skal spise dyr, men fra og med syndefaldet ser det ud til, at det er nødvendigt – i al fald problematiseres det intetsteds i Det Gamle Testamente, at mennesket slagter dyr. Tværtimod, så gør Gud det klart for mennesket, at det også skal have dyrene til føde.

2. Jesus spiste dyr

Jesus var helt igennem jøde, og hvis han havde været vegetar, så kan jeg ikke forestille mig andet, end at han ville have problematiseret det traditionelle påskemåltid, som han deltager i (se fx Matthæusevangeliet 26,17ff), og som indebar slagtning og fortæring af et helt lam eller gedekid (2 Mosebog 12,1-10). Det er

værd at bemærke, at der også indgår dyr i begge af Jesus' bespisningsunder i form af fisk (Markusevangeliet 6,41; 8,7), og efter sin opstandelse spiser Jesus et stykke stegt fisk (Lukasevangeliet 24,42).

3. Føde gør ikke uren

Jesus gør det klart, at det er lige meget, hvad vi spiser (Mark 7,19: Der er ikke noget, der kommer ind i et menneskes mund, der kan gøre det urent. Dette er naturligvis ikke uforligneligt med, at Jesus kunne være vegetar, men det virker påfaldende, hvis Jesus havde en vegetariansk dagsorden, at han ikke benytter denne lejlighed til at gøre op med kødspisning.

Ud fra det bibelske vidnesbyrd, så er der altså, for mig at se ikke så meget støtte for, at han kunne have været vegetar. I det mindste er

det mere sandsynligt, at han spiste kød.

Konklusion

Altså: Der er intet i Bibelen, der går imod at spise kød. Når dette er sagt, så er det væsentligt at fastslå, at der heller intet er i Bibelen, der forbyder vegetarianisme. Tværtimod ser det ud som om, at det var den oprindelige plan. Derfor tror



jeg, vi skal afholde os fra at bruge Bibelen som argument for det ene eller det andet – det er ikke det, der er afgørende. Jeg tror en fornuftig indstilling er, at vi takker Gud for Hans gode gaver og den mad, vi spiser uagtet om den er vegetarisk eller ej. Eller, for at sige det med Paulus:

"Enten I altså spiser eller drikker, eller hvad I end gør, skal I gøre alt til Guds ære" (Første Korintherbrev 10,31)"

Hvad siger Bibelen om at spise kød?

Uddrag af *antologien Kød*, forlaget Tiderne Skifter. Forfatter: Ulrik Becher Nissen, lektor ved Det teologiske Fakultet i Aarhus og medlem af Etikpanelet på etik.dk⁴.

"I Det Nye Testamente er der en fascinerende beretning om apostlen Peter, som går op på taget af et hus for at bede. Samtidig er han sulten, og der er ved at blive tilberedt et måltid til ham. Under sin bøn får han et syn, hvor han ser en dug blive sænket ned i sine fire hjørner. Den er fyldt med alle mulige slags firbenede dyr, krybdyr og fugle. Samtidig lyder der en røst, der siger, at han skal rejse sig, slagte og spise dyrene. Peter, som er præget af jødedom-

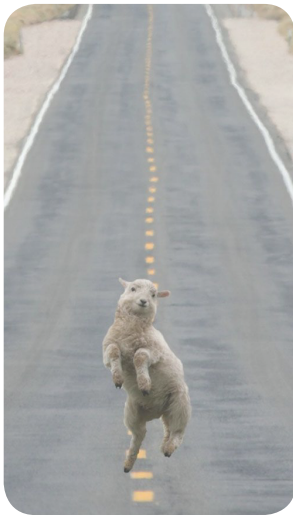
men, afviser med det samme, at han skulle spise noget, der er vanhelligt og urent. Samme røst fortæller ham da, at hvad Gud har erklæret for rent, må han ikke kalde for vanhelligt. Senere i samme beretning indser Peter, at dette syn først og fremmest handlede om, at det kristne budskab nu ikke blot skulle forkyndes for jøder, men at det også skulle rækkes til folk uden for jødedommen (Apostlenes Gerninger, kapitel 10). Beretningen om Peter og dugen fra himlen anskueliggør det skift, der sker mellem jødedommen og kristendommen i synet på dyr, og hvad man må spise. Helt kort kan man sige, at hvor jødedommen opstiller en række forskrifter for, hvad man må og ikke må spise, indebærer kristendommens universalistiske træk (det vil sige, at den retter sig til andre end det jødiske folk), at alle disse konkrete forskrifter ophæves...

Kød i Det Gamle Testamente

Her er det dog vigtigt at lægge mærke til, at det allerede i 1. Mosebog kapitel 1, vers 29 udtrykkeligt siges, at mennesket alene får planterne til føde. Det er med andre ord en del af Guds vilje for menneskets forvalterskab, at det ikke bruger dyr til føde. Det er først i 1. Mosebog kapitel 9, vers 3, at Gud indrømmer mennesket dyr til føde, og her altså alene som en indrømmelse. Det er således først efter

4 Overskrift samt afsnit er lånt fra følgende kildehenvisning: <https://www.kristendom.dk/indfo%C3%B8ring/hvad-siger-bibelen-om-spise-k%C3%B8d>

beretningen om den store vandflod og Guds erfaring med menneskets ondskab, at Gud giver mennesket en ambivalent tilladelse til at spise dyr. Samtidigt er det også vigtigt at lægge mærke til, at Gud ikke blot opretter en pagt med menneskene, men netop også med dyrene. Det nævnes ikke mindre end tre gange i dette kapitel.



Ligesom det ikke er Guds oprindelige vilje, at mennesket skal spise dyr, således er det heller ikke Guds endelige vilje... Menneskets forhold til dyrene er altså i denne mellemliggende periode (mellem den oprindelige og endelige periode) kendetegnet ved tre forhold: For det første er mennesket sat som forvalter i forhold til dyrene, for det andet er dyrene omsluttet af Guds vilje for skaberværket, og for det tredje kan

man bibelsk set alene pege på en ambivalent tilladelse til at spise dyr... Dyrene ligesom Guds skaberværk i øvrigt er altså langt fra ligegyldige i forhold til Guds vilje...

Kød i Det Nye Testamente

Overordnet kan man sige, at der med Det Nye Testamente sker et fundamentalt skift, hvor en række af de hidtidige forskrifter nu kan forstås i lyset af det princip, som Paulus sammenfatter i 1. Korintherbrev: Alt er tilladt, men ikke alt gavner. Alt er tilladt, men ikke alt bygger op (1. Korintherbrev kapitel 10, vers 23). Paulus sammenfatter her, hvad man kan kalde for evangeliets frihedsprincip. Netop i det nævnte kapitel opholder Paulus sig ved spørgsmålet om offerkød, og om det er tilladt for den kristne at spise dette kød. I denne sammenhæng betoner Paulus altså den kristnes frihed til at spise hvad som helst, men at vedkommende samtidigt skal tage hensyn til andre mennesker. Det afgørende i denne sammenhæng er altså ikke kødet og forskrifterne for dette, men derimod det etiske hensyn til næsten, og at man i alle forhold giver Gud æren.

Samme grundtanke finder vi i Romerbrevet, hvor Paulus skriver til de kristne om, hvad de kan spise. Her omtaler han netop den, der spiser hvad som helst, som den stærke i troen, hvor den svage i troen kun

spiser grøntsager (Romerbrevet kapitel 14, vers 2). Styrken i troen udviser sig altså i en udlevelse af den evangeliske frihed i forhold til, at man kan spise hvad som helst. Samtidig understreger Paulus også her, at det afgørende ikke er, hvad man spiser og ikke spiser. Det afgørende er at tage hensyn til næsten og i alle forhold at gøre dét, der tjener Guds rige.

Selv om både Det Gamle og Det Nye Testamente således har en række passager, der understreger et særligt ansvar for dyr, er det dog ikke det samme som, at der hermed er et argument for en bibelsk funderet vegetarianisme. Hvis vi skal finde nogle af disse argumenter, må vi se på mere overordnede træk for den kristne etik.

Kød i kristen etik

Det bibelske grundlag for en kristen etik i forhold til spørgsmålet om dyr som fødevarer angiver altså nogle overordnede retningslinjer, dels om menneskets særlige rolle som forvalter, dels en påmindelse om dyrenes plads og betydning i Guds frelseplan. Denne dobbelthed er karakteristisk for kristendommen og vokser ud af den bibelske forståelse af spørgsmålet om forholdet til dyrene. Når Bibelen tilkendes denne rolle, hænger det sammen med, at man for den kristne etik typisk skelner mellem fire kilder: Bibelen, tra-

ditionen, fornuften og erfaringen. De forskellige kristne kirker og teologiske traditioner vægter disse kilder forskelligt. Men der er en udbredt enighed om, at den kristne etik hviler på én eller flere af disse kilder... Den kristne etik kan derfor kortfattet sammenfattes som den kritiske refleksion over de etiske implikationer af den kristne overbevisning... Én af de vigtige nutidige kristne etikere i denne forbindelse er Oxford-professoren Andrew Linzey. I hans *Animal Theology* fra 1994 udfolder han på baggrund af omfattende studier en dobbelt position, som er karakteristisk for kristendommen. På den ene side fastholder han tanken om, at mennesket har en særstilling. Som vi har set det, så er der solidt grundlag for denne opfattelse helt tilbage til de første bibelske tekster. På den anden side argumenterer han lige så klart for, at dyrene har en høj etisk status i Bibelen og inden for kristendommen i det hele taget. Menneskets særstilling bør altså ikke udvises i en ligestyldighed over for dyr, men derimod ved et særligt ansvar for dem.

Den karakteristiske dobbelthed genfinder vi ikke overraskende i den kristne tradition. På den ene side finder vi en række teologer, der vil argumentere for, at menneskets særstilling i skaberværket indebærer, at det har ret til at bruge naturen, herunder dyrene. Det finder vi for

eksempel hos den skolastiske teolog Thomas Aquinas (1225-1274), der argumenter for, at der er en naturlig orden givet med mennesket som herre over dyrene. Det følger af denne naturlige orden, at mennesket har lov til at bruge dyrene og naturen i øvrigt. Samme grundtanke findes hos den protestantiske reformator Jean Calvin (1509-1564). Han betoner tanken om mennesket som herre over dyrene og begrundet det med, at Gud har villet det således, for at mennesket ikke skulle mangle noget af det nødvendige til livets opretholdelse. Calvin reflekterer endog over, at mennesket tilsyneladende alene er givet planter til føde i beretningen fra det første kapitel i 1. Mosebog, men argumenterer samtidig for, at man ikke skal tillægge det for stor betydning.

På den anden side har flere teologer, der i tidens løb nok har udgjort en mindre gruppe, samtidigt formuleret en kærlighed til alt levende og dermed også dyrene. Dette gælder blandt andet tiggermunken Frans af Assisi (1182-1226). Hos ham finder vi for eksempel i den berømte tekst, Solsangen, en skildring af, hvordan han forstår dyr og planter som en stor familie med mennesket. Hos den tyske teolog Albert Schweitzer (1875-1965) finder vi en tanke om respekt for liv, der indebærer en radikal bestræbelse på ikke at

tage dyreliv på nogen måde. Begge disse teologer repræsenterer altså den anden position inden for kristendommen, hvor kærligheden til dyrene og naturen i øvrigt forstås som en afspejling af Guds kærlighed til og omsorg for skaberværket."



Kommentar fra teolog Anne Katrine de Hemmer Gudme

Gudme har skrevet bogen *Himmelsk føde og forbuden frugt*, hvor hun siger, at selv Gud ikke var vegetar, jf. Det Gamle Testamente, og modtog offerdyr⁵. Hun henviser dog samtidig til Esajas bog, hvor et fredsrige i fremtiden bliver omtalt som bestående af en vegetarisk tilværelse i genforening med Edens have.

Hun forholder sig også til påskelammet, der er et mindemåltid der skulle minde israelitterne, om

deres udfrielse fra deres fangenskab i Egypten, hvor de mærkede deres dørkamme med påskelammets blod, så Jahve⁶ undlod at dræbe dem på skæbnenatten, hvor Jahve bragte død over Egyptens førstefødte pga. deres ugering mod israelitterne, hvorefter de blev frigivet af faraoen. Lammet i mindemåltidet refererer til blodet, der frelste jøderne fra døden, og hvortil de spiser usyret brød som symbol på, at de skulle forlade Egypten i hastværk og ikke havde tid til at lade det hæve, og hertil spiser de sure urter, der symbolisere de sure år i Egyptens fangenskab.

Jesu sidste måltid sammen med sine disciple, hvor nadveren oprindeligt blev indstiftet, sker på et tidspunkt, hvor de fejre israeliternes mindesmåltid, men det får ny betydning for os kristne i denne forbindelse, da dette måltid efterfølgende bliver erstattet af vin og brød for at mindes Jesus Kristus sidste måltid, hvor han skulle have sagt de vise ord som vi har hørt og fået læst højt ved vores søndagsmesser lige siden. Jesu mindesmåltid blev transformeret til nadvertraditionen siden hen,⁷ og forfatteren anvender interessant nok denne metafor: *De udskifter et ritual med et andet, ja de tager nærmest lammestegen ud af munden på folk*

6 Den jødiske Gud fra det gamle testamente

7 Første Korintherbrev kap. 11 vers 23-26

*og erstatter den med brødet og vinen som Jesus kød og blod.*⁸

Det er interessant i denne sammenhæng at vores folkekirke inviterer sine sognebørn til et påskemåltid, hvor der bliver serveret lam. Hvad mon Kristus tænker om dette?



Forhold til det fysiske legeme

På en blok fandt jeg følgende citat som jeg synes er interessant: *"Det er ikke det, der kommer ind gennem munden, der gør et menneske urent i Guds øjne, men det er det, som kommer ud gennem munden."* (Mattæus 15:11) *Vi skal altså først og fremmest være opmærksomme på, om vores tanker, ord og handlinger er rene.*⁹

I værket *Vejen* (for ortodoks kristendom) skrevet af Biskop Kallistos Ware skriver han i afsnittet om *syndefaldets følger* "...Kød er ikke det samme som legeme... Ordet kød refererer til alt det, som er syndigt i os og i modsætning til Gud. Også sjælen er blevet sanselig og kødelig

8 *Himmelsk føde og forbuden frugt*, side 49

9 <http://www.sophiarose.dk/vegetarisme.pdf>

med syndefaldet. Vi skal hade kødet, men ikke legemet, der er Guds værk og Helligåndens tempel. Asketisk livsførelse er en kamp mod kødet og samtidig en kamp for legemet, da askese er vejen til frihed og genforening med Gud."

Dette synspunkt lyder mig noget middelalderligt og får mig til at tænke på de gnostiske Katarer og munke og nonnelivet. Lad os derfor se nærmere på deres holdninger i følgende afsnit.



Det europæiske munkeliv i middelalderen

Redaktør og præst Kenneth Christensen har henvist til, at *"Der er tradition blandt munke i kristne klostre at spise helt eller delvis vegetarisk. På Athos klosteret spiser munkene i 100 dage om året vegetarisk uden æg og mælk, og besøgende på Athos får kun vegetarisk kost."* Han henviser desuden specifikt til trappisterne, karteuserne samt Cistercienserordenen, hvis klosterliv var præget af beskeden levevis bestående af selvforsynende vegetarisk kost.

Kenneth har endvidere henvist til en artikel fra hjemmesiden potterager.com¹⁰ der supplerer artiklen fra kristeligt dagblad¹¹ godt på en række områder, som jeg har valgt at inddrage et kort resume af med fokus på den kristne synsvinkel.

Efter Kristianiseringen af Romeriget i senantikken forsvandt vegetarismen næsten fra Europa. Flere munkeordner i middelalderens Europa begrænsede eller forbød forbruget af kød af asketiske grunde, men ingen af dem undlod at spise fisk, disse munke var derfor ikke vegetarer, men pescetarer (Person der ikke spiser kød, dog fisk og skaldyr samt mejeriprodukter og æg). I koptisk kristendom og etiopisk ortodoks kristendom, spiser tilhængerne slet ikke animalske produkter (produktion, som omfatter levende dyr og produkter herfra, fx kød, æg og mejeriprodukter.) i fasteperioderne. Ledere af den tidligere apostolske kristne æra var bekymret for om det, at spise mad fra ofre til afguderne, kunne resultere i rituel forurening ifølge deres overbevisning, (pga. deres jødiske baggrund), et synspunkt som Apostlen Paulus afviste, hvilket

10 <http://potterager.com/article/historien-om-vegetarisme>. Pernille Frederiksen. 2016

11 18. september 2017, Af Mette Skov Hansen. <https://www.kristeligt-dagblad.dk/historie/indere-og-gamle-graekere-opfandt-vegetarismen>

førte til splittelse og opdeling i oldkirken påstås det i artiklen. St. Benedikts regel tillod Benediktinerne at spise fisk og fjerkræ, men forbød dem at spise kød fra firbenede dyr, med mindre munkene var syge. Årsagen til, at fisk var tilladt, var, at man havde en overbevisning om, at Jesus selv havde spist fisk.



Filosoffen John Passmore har hævdet, at der ikke var nogen overlevende tekstuel evidens for etisk motiveret vegetarisme i hverken antikken og middelalderens katolicisme eller i østlige kirkesamfund. De mest indflydelsesrige teologer St. Augustin og St. Thomas Aquinas hævdede ifølge artiklen, at mennesket ikke skylder told til dyr. Dog havde den samtidige Frans af Assisi den modsatte holdning. Endvidere hævdes at de middelalderlige Paulikanere, og følgelig Bogomilerne¹² og Katarerne også foragtede

12 Bogomilerne forkastede Det Gamle Testamente. Deres teologi byggede på gnostisk dualistiske, paulikianske og manikæiske idéer samt en righoldig apokryf litteratur. De opfattede den synlige verden som Guds faldne søns (Satans)

kødspise.

Iet senere afsnit (Fødens spirituelle betydning) vil jeg komme ind på jødernes holdning til disse forhold i afsnittet *de jødiske spise love*. Dette, er for mig at se, er interessant at hæfte sig ved her, da oldkirken og nogle af vores første kirkefædre hældede til at følge disse, mens andre betone næstekærlighedsprincippet højere i forhold til at følge Jesu Kristi lære, en konflikt der tilsyneladende stadigvæk er blandt kristne her over 2000 år senere.

Hvad siger Bibelen om faste og afholdenhed?

Fastefænomenet ligger dog noget uden for vores emne, men for dem, som synes det også er interessant at vide noget mere om, har jeg valgt at medtage dette emne også. Afholdenhed og asketisk livsførelse er noget som har kendetegnet munke- og nonnelivet i middelalderens Europa. Hvor udbredt det er i vores

værk, som Guds udsending (Jesus) skulle befri menneskene fra. De forkastede inkarnationslæren, kirkens gudstjeneste og sakramenter, ægteskab, ikoner, kors og helgener. I stedet fordrede de bod, bøn (Fadervor) og askese. Bevægelsen spredtes til Serbien og Bosnien, Det Byzantinske Rige og Rusland. I 1100-1200-t. bestod der en aktiv forbindelse med katharerne i Norditalien og Sydfrankrig. Bogomilerne blev udsat for hårde kætterfølgelser og forsvandt i 1400-t. under den osmanniske erobring af Balkan.

tid og i vores kirke ved jeg ikke, men mit indtryk er, at dette ikke er noget man generelt set vægter så højt i dag, som man gjorde i middelalderen. Der var askese især kendetegnet ved at man tugtede sig og søgte nåde ved at leve et fromt liv, hvilket ikke er en udbredt kristenopfattelse og livsførelse i dag, er mit indtryk. Den russiske maler Viktor Mikhaylovich¹³ har lavet maleriet nederst på siden, som illustrerer dette udsagn godt. Billedet viser dommedag, hvor vi alle skal stå til regnskab for vores gerninger og vores levevis når kongernes konge vender tilbage.

13 Den russiske maler Viktor Mikhaylovich Vasnetsov 1848 -- 1926 var specielt kendt for sine mytologiske og historiske malerier og var en af medskaberne af den romantiske modernisme i Rusland. Hans "Dommedag" fra 1904 har fællestræk med malerier fra den samtidige jugendstil i Nordeuropa.

Bibelselskabet har lavet en artikel med ovenstående overskrift baseret på et uddrag fra bogen *Himmelsk føde og forbuden frugt*,¹⁴ Som der her givet et kort resume af i følgende afsnit:

"Faste synes at være en del af almindelig fromhedspraksis, der ikke er reguleret af en rituel kalender... At faste, eller "spæge sit legeme", som det også kaldes i Bibelen, kan betyde, at man helt afstår fra mad og drikke, men det kan også betyde, at man nøjes med en meget sparsom kost, bestående af for eksempel vand og lidt ristet korn eller brød. Formålet med at faste udlægges ikke eksplicit i Bibelen, men det tjener formodentlig flere funktioner. Faste kan fungere som en form for omvendt offer, hvor man i stedet for at give en gave til Gud nægter sig

14 Forfatter Anne Katrine de Hemmer Gudme, ph.d. i teologi.



selv noget, som man ellers ville have sat pris på, såsom et godt måltid mad. Man giver afkald i stedet for at give. Faste ledsages ofte af andre former for afholdenhed, såsom at undlade at sove, undlade at vaske sig og at undlade at klæde sig ordentlig på og i stedet gå klædt i sækkelærred. Faste kan også signalere religiøs inderlighed og dedikation, fordi man ved at give afkald på kroppens bekvemmelighed understreger, at man sætter det åndelige indre liv højest.

Der er også enkelte eksempler på faste i forbindelse med afsondring og meditation, hvor den fastende formodentlig ønsker at opnå en form for afklaring. Sex er også en af de ting, man kan give afkald på, når man faster. I Matthæusevangeliet kapitel 4 (Markusevangeliet kap. 1 vers 12-13 og Lukasevangeliet kap. 4 vers 1-13) tilbringer Jesus 40 dage og 40 nætter i ørkenen med at faste. Det erklærede formål med turen er, at Djævelen skal friste Jesus, og formålet med fasten må i denne sammenhæng være at sikre, at Jesus er hundesulten, da han modstår den første fristelse, nemlig at forvandle sten til brød. Det er en form for omvendt bespisningsunder.

Ud over de ovennævnte eksempler er der to dramatiske anledninger til at faste i Det Gamle Testamente. Den ene er i forbindelse med dødsfald, hvor de sørgende faster

som en del af den almindelige rituelle sørgepraksis, den anden er i forbindelse med ulykker og katastrofer, hvor faste kan bruges som et ritual, der skal formilde Jahve og få ham til at omstøde sin dom..."

Syvende dags Adventisterne

Jeg har valgt at inddrage Adventisterne i denne afhandling. Det skyldes, at de har været meget i både forskeres og mediers overskrifter på det seneste, da der i den seneste tid er blevet forsket meget i livsstilen hos dem, som lever længe, en af disse befolkningsgrupper er Syvende dags Adventisterne. Man skal dog være kritisk overfor sådanne studier, da der har været fortilfælde, hvor religiøse bevægelser selv reelt set har stået bag studiet, hvilket jo svækker troværdigheden af det, da der kan være kommercielle interesser eller andet bag disse undersøgelser. Dette har jeg imidlertid afholdt mig fra at undersøge her, men i stedet valgt at fokusere udelukkende på deres diæt samt en neutral udvælgelse af kilder, som de fleste normalt har stor tiltro til i forhold til saglighed og objektivitet

På deres hjemmeside fremgår: "Helt fra begyndelsen har Gud givet os en kostplan, der består af en varieret kost med alt inden for planteriget... Han siger det således i Bibelen: *"Gud sagde: »Nu giver jeg jer alle planter; der sætter frø, på hele*

jorden og alle træer, der bærer frugt med kerne. Dem skal I have til føde." Senere blev jordens afgrøder også føjet til denne kost (1 Mos 1,29; 3,17-18)... Nyere forskning har vist, at den bibelsk anbefalede kost har så mange gavnlige effekter på vores krop og kan forebygge og helbrede mange af de livsstilssygdomme, vi lider af.

Sundhedsprincipperne er blevet delt ind i 8 hovedprincipper for at gøre det nemt at bruge dem i hverdagen. De 8 principper er: Fysisk aktivitet, hvile, kost, luft, lys, mådehold, vand og tillid til Gud. Det er en måde, hvorpå vi giver vores krop de bedst mulige betingelser, så vi kan være friske og klare i hovedet til at tilbede vores Gud, Skaber og Frelser."

Kristelig Dagblad har skrevet en artikel¹⁵ om dem af førnævnte årsag. Her skriver de bl.a.: "Syvendedagsadventister lever længere. De lever af frugt, grønsager, nødder, bønner og gryn, der ifølge deres afdøde spirituelle leder "udgør den kost, som vor Skaber valgte for os" Syvendedagsadventisterne i Loma Linda i det sydlige Californien ryger ikke, og de holder sig langt væk fra alkohol og kaffe. De spiser efter kosher-forskrifter formuleret i Tredje

Mosebog, og skyr derfor svinekød, skaldyr og "urene" fødevarer. Ifølge artiklen påstås det at de lever betydeligt længere og har samtidig et raskere liv end andre amerikanere. "Faktisk lever de så længe, at forskere udpeger Loma Linda som en af klodens statistiske "blå zoner" – områder med en usædvanlig høj andel af 100-årige. Andre "blå zoner" er Okinawa i Japan, Barbagia-regionen på Sardinien og Costa Ricas Nicoya-halvø. Befolkningen i Loma Linda lider sjældnere af de sygdomme, der oftest tager livet af mennesker andre steder i den udviklede verden. Kvinderne lever i gennemsnit 4,4 år længere end deres medsøstre andre steder i Californien, og mændene lever i gennemsnit 7,3 år længere end delstatens øvrige mandlige befolkning. For de mange Loma Linda-adventister, der følger en rent vegetarisk diæt, er de tilsvarende tal helt oppe på henholdsvis 6,1 og 9,5 ekstra leveår. I forsommeren viste en dansk undersøgelse foretaget af forskere fra Syddansk Universitet (SDU) og Kræftens Bekæmpelse, at samme tendens gør sig gældende for syvendedagsadventister og baptister i Danmark. De undgår i langt højere grad end andre kræft, fordi de lever så sundt. Internationale forskergrupper har studeret det californiske adventistsamfund og konkluderer, at indbyggernes høje levealder og jernhelbred har meget at gøre med deres

15 <https://www.kristeligt-dagblad.dk/kirke-tro/asketiske-adventister-lever-lange-liv>

sunde kostvaner og deres afholdenhed fra spiritus, tobak og koffein. Men også deres gudstro kan spille ind. Loma Linda-adventisterne går hyppigt i kirke og overholder den ugentlige hviledag, sabbaten, der er helliget fredfyldte timer i selskab med familie, venner, Gud og naturen. Det kan ifølge forskere kan være med til at reducere forekomsten af stresshormoner i kroppen og dermed gøre adventisterne bedre i stand til at håndtere dagliglivets udfordringer.

Videnskab.dk har også lavet en artikel om dem hvor de bl.a. har skrevet: ”Medlemmer af danske trossamfund har meget nedsat risiko for at få kræft i lunge, tarm og lever. Det viser en endnu ikke offentliggjort undersøgelse fra bl.a. Kræftens Bekæmpelse.” skriver journalist Thomas Hoffman.

Forskere fra Syddansk Universitet (SDU) og Kræftens Bekæmpelse har fulgt over 10.000 medlemmer af Syvende Dags Adventistkirken og Baptistkirken i Danmark og sammenlignet deres dårligdomme med resten af befolkningen... ifølge cand. theol. Niels Christian Hvidt oplever de troende mennesker en »dramatisk reduceret« risiko for kræft.” Det er sandsynligvis livsstil, som gør forskellen. Adventister følger strenge spise-forskrifter fra Det Gamle Testamente. De lever efter de klassiske kosher-foreskrifter, og hver

trejde spiser slet ikke kød, så vi ved, at de lever meget sundt,« konstaterer Niels Christian Hvidt, lektor på Helbred, Menneske og Samfund på SDU. Forskerne har trukket oplysninger ud af CPR-registret og på den måde fulgt på i alt 7.500 adventister og 3.500 baptisters sygdomme og dødsfald siden 1920.

Syvende Dags-adventister er ifølge Niels Christian Hvidt den kristne kirke, som har den mest helhedsorienterede tilgang til sundhed (holistisk sundhedsteologi). Jeg tror, det her afspejler vigtige teologiske perspektiver på sundhed; en form for 'helseteologi', om man vil. F.eks. hedder det hos Paulus, at legemet er et tempel for Helligånden. Det handler om, at man skal leve ordentligt og ikke skeje ud, men også drage ansvarlig omsorg for den krop, man har fået, og som Helligånden bor i. På den måde kan der være en forbindelse mellem teologi og livsstilshelse, som på det indre plan finder mål og opfyldelse i Gud, men som på det mere ydre plan også kan handle om...mener Niels Christian Hvidt.¹⁶

Afhandlingen afsluttes i næste nr.



16 <https://videnskab.dk/krop-sundhed/adventister-og-baptister-undgar-kræft>. Udg. 28-5-2010

Nyheder og program

oktober 2019 – januar 2020

Den 4. oktober modtog kirken følgen besked fra vor regionalbiskop:

Officielt:

Då jag den 21 oktober faller för åldersstrecktet 75 år drar jag mig tillbaka som regionaris för Danmark till förmån för Jan Kvistborg.

Detta i enlighet med kanon: 35. Det känns tryckt för mig att överlåta ledningen till Mgr Jan och jag hoppas att han får det stöd från cleresiet som definitivt behövs för att fullfölja detta tunga ämbetes plikter. Jag önskar alla i Danmark tillykke till er nye Biskop.

Love & Blessings

+Evert

Samtidig har vi fået bekræftelse på at Bispekonsekrationen af Kristers Fast kommer til at foregår i St. Michaels Kirke i Stockholm i weekenden 1-3. maj.

Både Evert og Sten-Bertil runder de 75 år, så det er godt at der er en god kandidat til at tage over i Sverige, når tid er.

Evert har samtidig fungeret som regionalbiskop i Centraleuropa i en længere årrække, hvor der ikke har været nogen lokal biskop. Det er nu meningen, at der igen skal være en lokal biskop til at tage sig af sagerne i Centraleuropa, hvilket i al væsentligt foreløbig består af Tyskland og Østrig. Processen er netop startet, og så snart vi ved, hvad der kommer til at ske, vil det blive meddelt her.



Fra venstre: Biskop Sten-Bertil, Sverige, Biskop Gert Jan, Holland, Biskop Evert, Sverige, Biskop Jan, Danmark, Biskop Peter, Holland

Maria Magdalene Kirke, Nordsjælland

Hansensvej 10, 1. tv., 3400 Hillerød

Konto: 9570 12734344



Tjenesteliste

Sønd. d. 20. oktober, kl. 11.00

18. søndag efter Trinitatis

Visdomsmeditation og sangmesse.
Farve: grøn. Motto: åndelig udvikling

Sønd. d. 17. november, kl. 11.00

18. søndag efter Trinitatis

Visdomsmeditation og sangmesse.
Farve: grøn. Motto: takt og tolerance

Sønd. d. 24. november, kl. 11.00

Søndag før advent

Visdomsmeditation og sangmesse.
Farve: rød. Motto: uvidenhedens op-hør

Sønd. d. 1. december, kl. 11.00

1. søndag i advent

Visdomsmeditation og sangmesse.
Farve: violet. Motto: skelneevne

Sønd. d. 8. december, kl. 11.00

2. søndag i advent

Visdomsmeditation og sangmesse.
Farve: violet. Motto: selvforglem-melse

Sønd. d. 15. december, kl. 11.00

3. søndag i advent

Visdomsmeditation og sangmesse.
Farve: rosa. Motto: kærlighed

Sønd. d. 22. december, kl. 11.00

4. søndag i advent

Visdomsmeditation og sangmesse.
Farve: violet. Motto: retfærd

Sønd. d. 12. januar, kl. 11.00

Sønd. i festugen for Helligtrekonger

Visdomsmeditation og sangmesse.
Farve: hvid



Helligånds Oratorium, København

c/o Simone Andersen, Brumleby 103, 2100 København Ø

Konto: 5396 248326



Tjenesteliste

Sønd. d. 13. oktober, kl. 10.30

17. søndag efter Trinitatis

Påkaldelse af verdensmoderen, helbredelsestjeneste og messe. Farve: grøn. Motto: åndelig udvikling.

Sønd. d. 10. november, kl. 10.30

21. søndag efter Trinitatis

Påkaldelse af verdensmoderen, helbredelsestjeneste og messe. Farve: grøn. Motto: takt og tolerance.

Sønd. d. 8. december, kl. 10.30

2. søndag i advent

Påkaldelse af verdensmoderen, helbredelsestjeneste og messe. Farve: violet. Motto: selvforglemmelse

Sønd. d. 12. januar, kl. 10.30

Sønd. i festugen for helligtrekonger

Påkaldelse af verdensmoderen, helbredelsestj. og messe. Farve: hvid

Biskop CW Leadbeaters Kirke

Sommervej 11, 4040 Jyllinge

Konto: 5396 0248423

Tjenesteliste



Alle er velkommen, men hvis det er muligt, bedes deltagelse i tjenesterne meldt senest dagen i forvejen på tlf/sms 2874 1721 eller mail kenneth@lkk-dk.dk.

Sønd. d. 6. oktober, kl. 10.30

16. søndag efter Trinitatis

Sangmesse. Farve: grøn. Motto: retfærdighed

Sønd. d. 3. november, kl. 10.30

Sønd. i festugen for alle helgens dag

Sangmesse. Farve: hvid.

Sønd. d. 1. december, kl. 10.30

1. søndag i advent

Sangmesse. Farve: violet. Motto: skelneevne

Sønd. d. 26. januar, kl. 10.30

Sønd. i festugen for forkl. på bjerget

Sangmesse. Farve: hvid.

Sankt Gabriels Kirke, Aarhus

Lysets Hus, Posthussmøgen 11C, 8000 Aarhus C

Konto: 1551 2377195



Tjenesteliste

Der er efter tjenesterne mulighed for et let vegetarmåltid og kaffe/te med kage for kun 30 kr. Herunder er der også mulighed for at stille spørgsmål til messen og kirken som helhed.

Sønd. d. 6. oktober, kl. 11.00
16. søndag efter Trinitatis

Sangmesse. Farve: grøn. Motto: retfærdighed.

Sønd. d. 3. november, kl. 11.00
Søndag i festugen for alle helgens dag

Sangmesse og helbredelsestjeneste.
Farve: hvid. Motto: dømmekraft.

Sønd. d. 1. december, kl. 11.00
1. søndag i advent

Sangmesse. Farve: violet. Motto: skelneevne.

Tirsd. d. 24. december, kl. 11.00
Kristi fødsel

Julemesse. Farve: hvid.

Sønd. d. 5. januar, kl. 11.00
2. søndag efter jul

Sangmesse og helbredelsestjeneste.
Farve: hvid.

Sønd. d. 2. februar, kl. 11.00
Herrens fremstilling i templet (Kyndelmisse)

Sangmesse med velsignelse af lysene

Alle er velkommen til at medbringe egne lys til velsignelse.

Efter messen afholdes årsmøde i Sankt Gabriels menighed

Liberal katolsk kirke er en esoterisk gnostisk kirke, derfor er dens fortolkning af den hellige skrift ofte i disharmoni med den eksoteriske kirketradition, som lægger stor vægt på dogmernes ufejlbarlighed og på en formalistisk udlægning af skriftens ord. Hvor den eksoteriske kristne tradition ligger vægt på vorf ødelagte forhold til Gud, ligger den esoteriske tradition vægt på Kristus i det enkelte menneske, sjælen eller bevidsthedens indre lys. LKK fremhæver det faktum, at vi alle er lysets børn, og vores indre lys er ét med kilden til alle lys. Vi lever derfor ikke i fortabthed, adskilt fra Gud, men er udødelige gnister fra Guds ild.

CW Leadbeaters hovedværk

Videnskaben om sakramenterne

er udkommet på dansk

køb den i din lokale menighed

CW Leadbeaters bog Videnskaben om Sakramenterne er udkommet på dansk i bogform. Den er blevet til i et samarbejde mellem udgiveren Else Marie Post og liberal katolsk kirke og udkommet på forlaget Books on Demand.

Bogen er en videnskabelig undersøgelse af den effekt gudstjenesterne har på de indre planer. Den indeholder en beskrivelse af den revision af den gamle tjenesteform, Leadbeater og Wedgwood gennemførte i kraft af grundig teologisk forståelse og med hjælp af clairvoyancens nådegave. Bogen indeholder gengivelser af den gradvise opbygning af den åndelige bygning, som rejser sig un-



der messen. Samtidig er bogen også et dybt kig ned i den særlige esoteriske kristendom, som er liberal katolsk kirkes særlige kendetegn. Det bevidste samarbejde med englenerne bliver beskrevet indgående, og kirkens brug af de syv stråler med tilhørende juveler forklares omhyggeligt.

Videnskaben om sakramenterne kan læses som en indføring ind i en fantastisk verden af ceremoniel, kristen, hvid magi og er et lækkert og nyttigt opslagsværk for den som er interesseret i den liberalkatolske niche i religionernes verden.

Ved køb i LKK koster den 320 kr.